

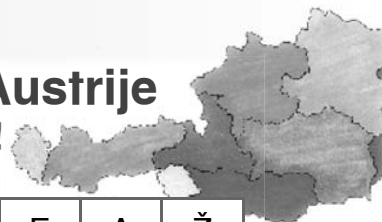
moj novi minimulti

100 ljet Republika Austrija

Najdi imena saveznih zemelj Austrije

Poobarbaj je različnimi farbami!

A	G	R	A	D	I	Š	Ć	E	L	E	A	Ž
Ž	NJ	E	R	K	J	G	D	D	Š	NJ	Š	K
E	B	E	Č	DJ	T	O	Š	S	LJ	Ć	O	O
K	I	V	O	R	A	R	L	B	E	R	G	R
T	I	R	O	L	O	NJ	Z	Ž	H	A	Š	U
I	N	S	U	M	Š	A	C	B	U	G	T	Š
P	K	O	H	E	DJ	A	I	A	R	F	A	K
D	O	L	NJ	A	A	U	S	T	R	I	J	A
R	Š	N	O	Ž	J	S	M	O	Č	I	E	Č
C	Z	O	E	S	Ž	T	E	K	A	D	R	O
LJ	O	G	K	F	F	R	E	F	K	U	S	A
L	K	R	C	R	L	I	Ž	Š	I	K	K	T
DJ	E	A	A	S	S	J	S	U	Ž	D	O	H
G	O	D	H	DJ	Č	A	Z	L	U	Ć	I	R

Napiši savezne zemlje Austrije:

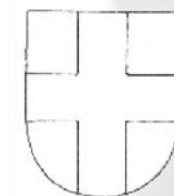
Kviz Austrije

Ki je pravi odgovor? Napiši cijele rečenice!

1. Kako se zove glavni grad Austrije?

/ Željezno / Beč / Tirol /

Glavni grad Austrije se zove _____.

2. Ku farbu ima naša zastava?

/ črljeno-bijelo-plavu / črljeno-bijelo-zelenu / črljeno-bijelo-črljenu /

Naša zastava ima _____ farbu.

3. Koliko stanovnikov ima Austrija prilično?

/ 8 milijunov / 15 milijunov / 1 milijun /

Austrija ima prilično _____ stanovnikov.

4. Kako su se zvali pinezi Austrije od 1945. do 1999. ljeta?

/ kuna / forint / šiling / euro /

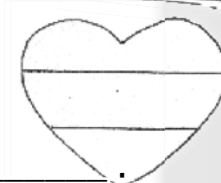
Pinezi Austrije su se zvali _____.

5. Ki dan je državni svetak u Austriji?

/ 4. maj / 26. oktobar / 1. januar /

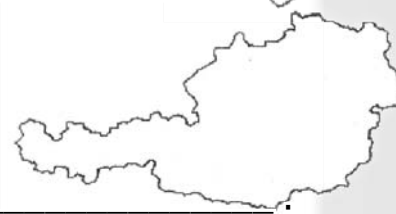
Državni svetak u Austriji je _____.

6. Ki/Koji je službeni jezik Austrije?

/ nimški / hrvatski / ugarski /

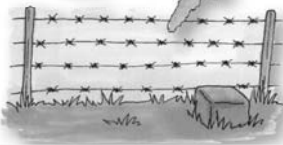

Službeni jezik Austrije je _____.

k: čitanje,
pravopis

minimulti novi moj

Austrija je jedan dio Europe!
Koliko krat božaš? Govori i napiši riči!

Čitaj i božaj!	Glej točno!	Piši!
zastava		
grb		
Gradišće		
željezni zastor		
granica		
Europska Unija		
euro, kovan pinez		

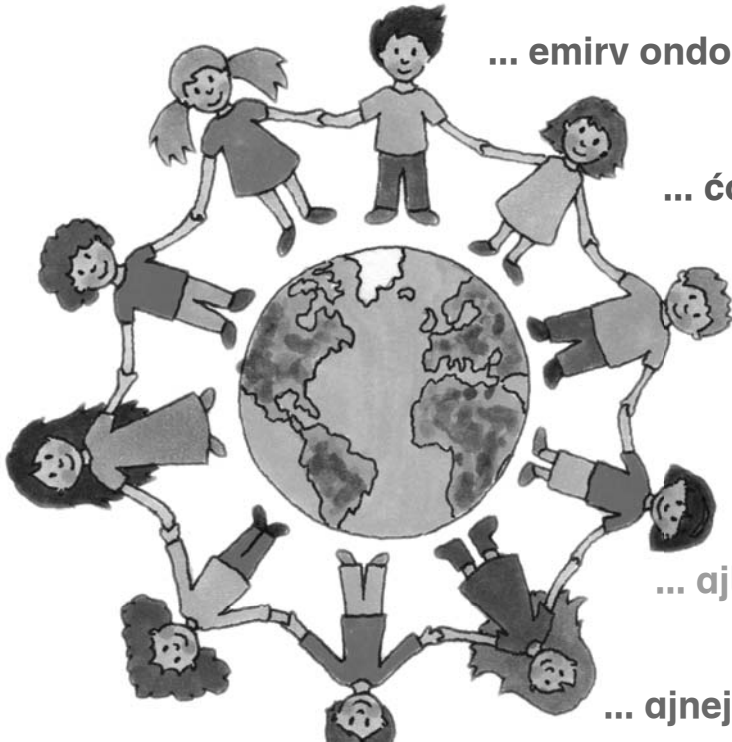

Dičja prava

Znaš li ti da od 20. novembra 1989. ljeta sva dica imaju nekoliko prav? Ovo je 6 najvažnijih prav!

Ali ovde je ča obrnuto!

Pročitaj točno i napiši rečenice! Ja imam pravo na:

... emirv ondobols i ejnargi

... čomop unlajicos

... ubzarbozi

... ejlvardz

... ajlisan zeb jogdo

... ajnejlšim udobols

Ja imam pravo na _____.

Dica imaju pravo na _____.

_____.

_____.

_____.

_____.

k: čitanje,
pravopis

minimulti novi moj

Ključne riječi: zdravlje, izobrazbu, igranje i slobodno vrijeme, socijalnu pomoć, odgoj bez nasilja, slobodu mišljenja

Moja domovina Austrija

Sigurno si si čuda zapamtio / zapamtila o Austriji.
Pofarbaj kartu Austrije, ako je rečenica pravilna!

Danas je Austrija monarhija.

Austrija ima 9 saveznih zemalj.

Glavni grad Austrije je Beč.

Mi živimo u Štajerskoj.

Austrija svečuje 90. rođendan.

Zastava Austrije je:
črljeno – bijelo – črljena.

Ča/Što ovo znači?

Pofarbaj ormariće ki slišu skupa
u istoj farbi i nadopuni tekst riči!

<p>_____ je država u kojoj ja živim.</p>		
<p>_____ je Gradišće nastalo dio Austrije.</p>		
<p>_____ su pinezi s kimi se je prije plaćalo. Danas plaćamo s eurom.</p>		
<p>_____ znači da ljudi odibiraju svoju vladu.</p>		
<p>_____ 1955. ljeta se je odlučilo da je Austrija _____.</p>		

Dodatna vježba: Napiši rečenice u svoju pisanku! **Naslov:** 100 ljet Republika Austrija

k: uvid u jezik

minimulti novi moj

Živimo u demokraciji! Republika Austrija svečuje 100. rođendan!

Filip: Stariotac, u školi smo se učili, da Republika Austrija svečuje 100. rođendan. Kako je to bilo prije kad je živio tvoj stariotac?

Stariotac: On čas smo živili u Austro-Ugarskoj Monarhiji. Vladao je cesar, ali kod nas je to bio kralj ar smo bili dio kraljevstva Ugarske. On je vladao, to znači on je sve odlučio. A po Prvom svitskom boju se je raspala monarhija. Gradišće je nastalo dio Republike Austrije.

Filip: Stariotac, kako je to bilo kad si ti bio mali?

Stariotac: Onda smo živili u diktaturi.
To je bilo vrime Drugoga svitskoga boja.

Filip: A sada?

Stariotac: Sada živimo u slobodnoj republici i demokraciji.
To znači, da niti ne vlada kralj, niti diktatura.
U našoj demokraciji smu/smiju ljudi glasovati i odibirati svoju vladu. Svaki smi reći što /ča misli.

Filip: Ja mislim da je dobro, da živim danas a ne prije 100 ljet.

Sara i prastariotac

Sara ide u 3. razred osnovne škole. U školi su govorili o strašni događaji u Drugom svjetskom boju (1939.-1945.). Sarin prastariotac je doživio ono vrijeme kot mlad junak. Divičica pohodi svojega prastarioca i razgovara s njim.

Sara: Zdravo, prastarioče!

U školi smo se učili o Drugom svjetskom boju. Ti si ono vrijeme doživio, ča/što mi moreš o onom vremenu povidati?

Prastariotac: To je bilo najstrašnije vrijeme, ko/koje je naša domovina doživila. 1938. ljeta je Hitler došao na vlast i priključio je našu domovinu Austriju k Njemačkoj. S početka su ljudi bili oduševljeni s njegovom vladom, ali to se je minjalo kad je počeo 1939. ljeta Drugi svjetski boj.

Sara: Zač / Zašto?

Prastariotac: Hitler i njegovi naciji nisu tolerirali drugo mišljenje.

Svi, ki su drugačije mislili, otprimljeni su u logore. Mnogo ljudi je poginulo u oni logori. I iz našega sela su otprimili Židove, Rome i teško betežne ljude u takove logore. Nigdor se nije vrnuo domom.

Sara: To je strašno!

Prastariotac: Englezi, Francuzi, Amerikanci i Rusi su se borili protiv Hitlerove države. Oni su bili on čas naši neprijatelji, protiv njih se je peljao strašan boj, u kom je puno ljudi umrlo.

Sara: A kako je ta strašan boj završio?

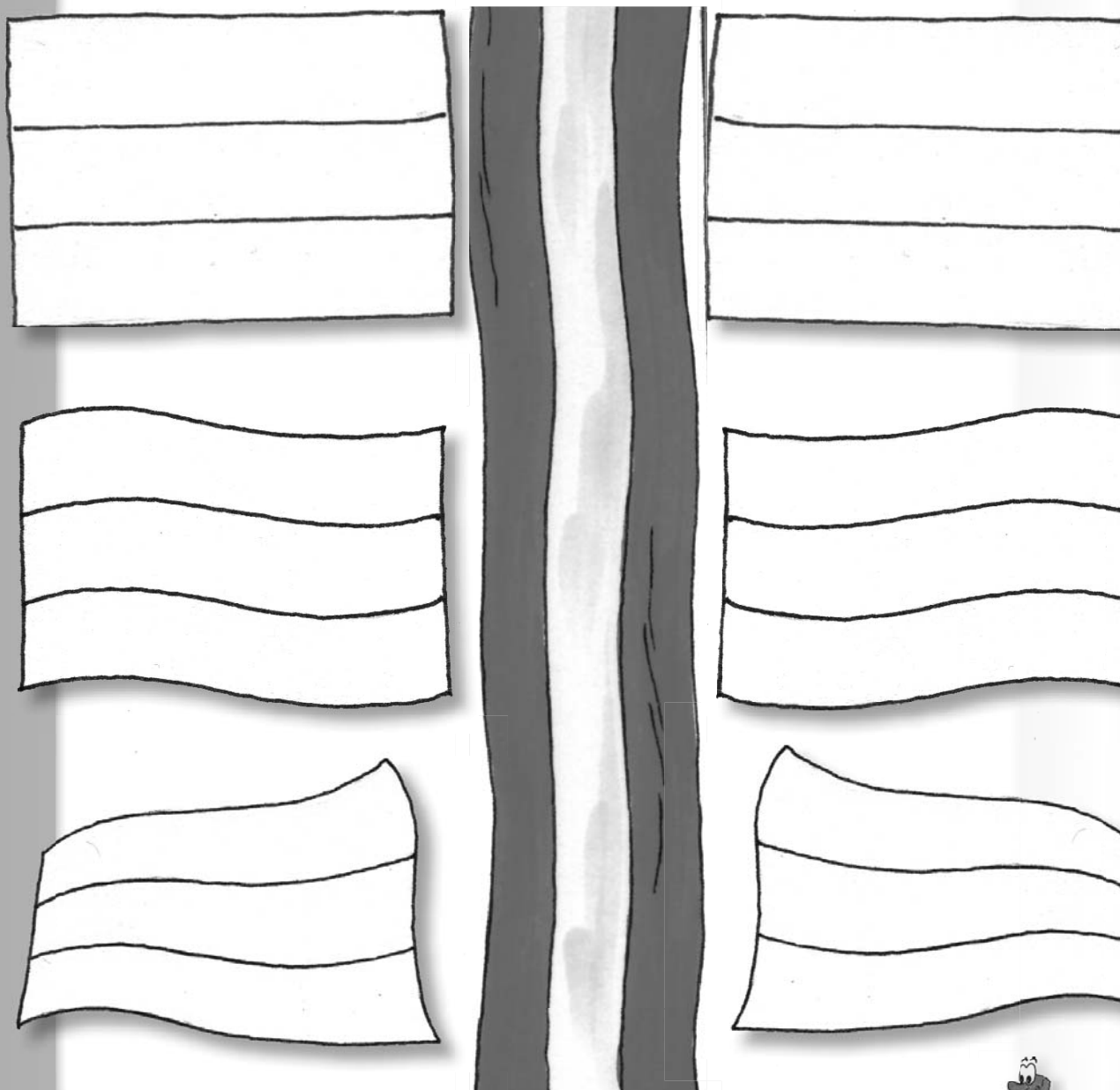
Prastariotac: Koncu aprila 1945. ljeta dospili su Rusi u našu domovinu i sprognali nacije. Naša domovina Austrija je opet nastala država, ali Austrijanci nisu bili gospodari u vlašćoj državi. Austrija se je podilila na četire zone, u ki su zapovidali tudji vojnici.

Sara: To već znam, a 1955. ljeta se je potpisao u Beču Državni ugovor i naša Austrija je postala opet samostalna i slobodna.

Austrijska zastava

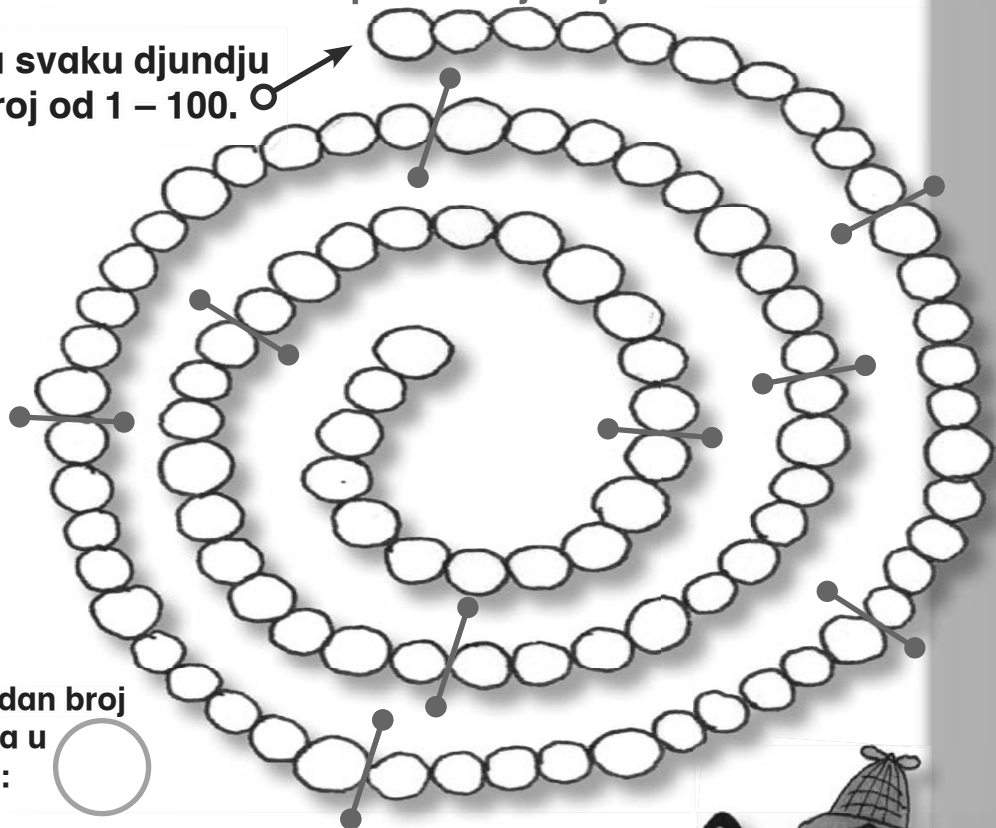
Pofarbaj zastave: črjeno – **bijelo** – črjeno!

100 ljet – 100 djundjov

100 se more napraviti i djundjami.

Napiši u svaku djundju jedan broj od 1 – 100.

Izaberi jedan broj i napiši ga u ovo polje:

Namoljaj ga desetcami i jedinicami.

Desetke su štapići, jedinice su kugljice:

Kako se zovu prethodni i sljedeći broj?

P broj S

Nadopuni broj na sto.

+ _____ = 100

Istraži ovako već brojev. Napiši je u tvoju pisanku!

K: orijentirati se u brojevnom prostoru 100, poznati prethodni i sljedeći broj, nadopuniti na 100

minimulti novi moj

Ovako se igra:

Svaka savezna zemlja ima vlastiti grb.
Kockaj se, imenuj grb ili pročitaj
rič glasno! Onda se vozi na
odgovarajuću rič ili na grb!

š**start/cilj**

Gradišće

Vorarlberg

Štajersko

Vorarlberg

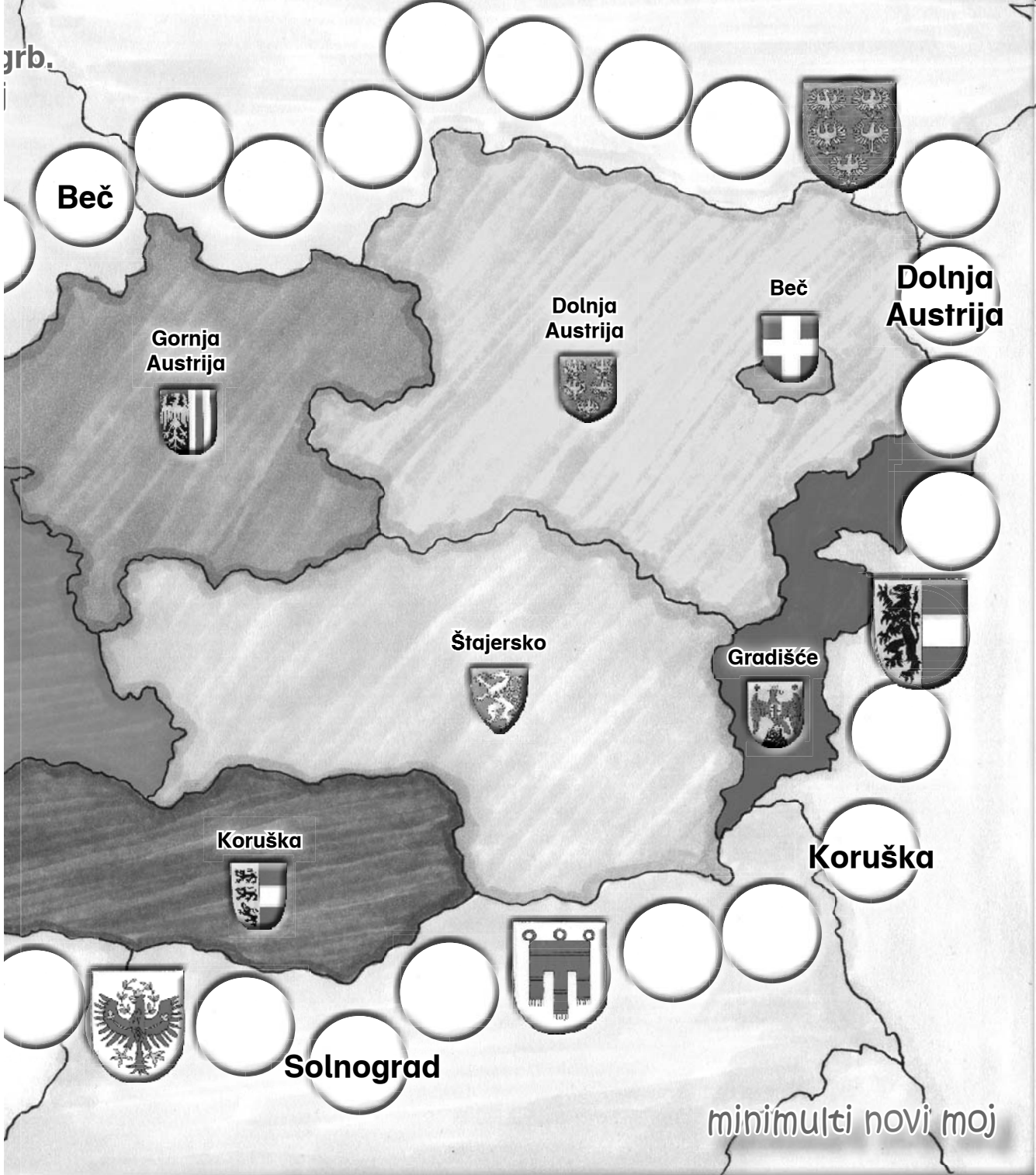
Tirol

Solnograd

Gornja
Austrija

Tirol

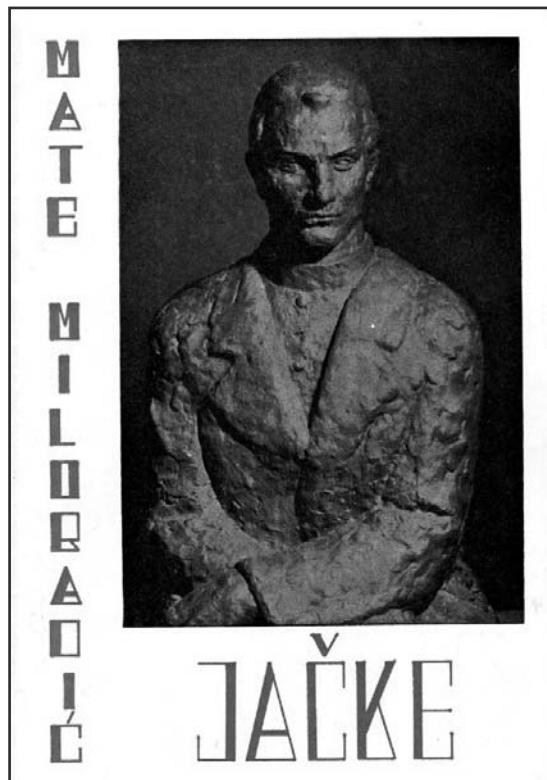
Tirol

Hrvat u Gradišću (Mate Meršić Miloradić)

Hrvat su moj otac,
I Hrvatica mat
A ja sam njeva krv
I vjerni sin Hrvat!
Za moj hrvatski rod
Ću živit, ću umrit,
Zakriknut ću „hura“,
Da čuje cijeli svit!

Gradišće nam je dom
Uz nimški ocean,
Va njem je mjesta dost
Za naš maljacki stan.
Koliko smo, to smo,
Nek malen roj i broj,
Hura, Hrvati smo,
Hura, k svojemu svoj!

Plakat „100 ljet Republika Austrija“

Napravi sa svojim prijateljima plakat o Austriji.

Napiši ili namoljaj na njega sve,
čemu si se naučio/naučila o Austriji.

Informacije ćeš najti u zadnji 3 MINIMULTI-izdanji.

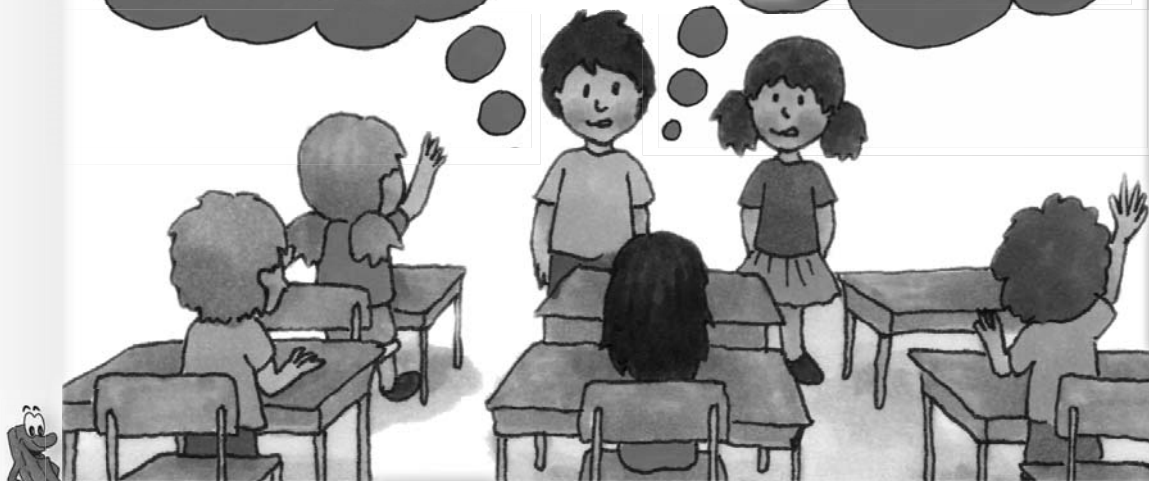
100 ljet
Republika Austrija

Prezentirajte gotovo djelo pred razredom.

Primjeri:

/ novac u Austriji / himna / savezne zemlje / glavni grad /
/ najduža rijeka / predsjednik i kancelar Austrije / svjetski boji /
/ najviši brg / državni svetaki i ugovor / susjedne države /

k: djelovanje s teksti, prezentiranje

minimulti novi moj

„Andjeo Gospodinov“

Svaki dan čujemo zvone, ka nas pozovu na molitvu.
Ona nas pozovu, da skupno molimo „Andjeo Gospodinov“.
Ovu molitvu molimo jutro, otpodne i navečer.

**Andjeo Gospodinov je nazvistió Mariji
i ona je prijela po Duhu Svetom.**

Zdrava Marija, milosti si puna,
Gospodin je s tobom.
Blažena si med ženami i blažen je
sad utrobe tvoje, Jezuš.
Sveta Marija, Mati Božja
moli za nas grišnike
sada i va uri smrti naše. Amen.

**Evo ja sam službenica Gospodinova,
neka meni bude polag riči tvoje.**
Zdrava Marija, ...

**I Rič je tijelom postala
i med nami prebivala.**
Zdrava Marija,...

**Moli za nas, sveta Bogorodica!
Da vridni postanemo obećanja Kristuševoga.
Molimo! Milost tvoju, prosimo te, Gospodine,
uljij u naše pameti, da mi, ki jesmo po andjeoskom
nazvišćenju Kristuša, Sina, tvojega, utjelovljenje spoznali,
po muki i križu njegovom**

Ispuni molitvu!

Pazi, glej i piši točno!

**Andjeo Gospodinov je _____ Mariji i ona je
prijela po _____ Svetom.**

Zdrava Marija, milosti si puna, Gospodin je s tobom. Blažena si med ženami i blažen je sad utrobe tvoje, Jezuš. Sveta Marija, Mati Božja moli za nas grišnike sada i va uri smrti naše. Amen.

**Evo ja sam _____ Gospodinova, neka meni
bude polag _____ tvoje.** Zdrava Marija, milosti si puna,...

I Rič je tijelom postala i med nami _____ .

Zdrava Marija, milosti si puna, Gospodin je s tobom. Blažena si...

Moli za nas, sveta Bogorodica! Da vridni postanemo obećanja

_____. **Molimo! Milost tvoju, prosimo**

te, _____ , ulij u naše pameti, da mi,

ki jesmo po andjeoskom _____

Kristuša, Sina, tvojega, utjelovljenje spoznali, po

muki i križu njegovom u diku _____

zapeljani budemo. Po istom Kristušu,

Gospodinu našem. _____

Pročitaj u Bibliji: Lk 1,26–38

Nazvišćenje Gospodinovo

k: čitanje

minimulti novi moj

2018. lje to je jubilar no lje to.

Pod geslom „100 ljet Republika Austrija. Živiti na granici“ su školarice i školar i Dvojezične nove srednje škole Veliki Borištof djelali na različni projekti. „Živiti na granici“ zato, jer živimo blizu ugarske granice, ča je imalo upliv na ljude u našoj krajini. „Živiti na granici“ ima ali i drugo značenje. Granica zna biti i nevidljiva, na primjer u društvenom pogledu.

Grafički prikaz povijesnoga razvoja

Kroz školsku aulu pelja črljeno-bijelo-črljeni trak. Pod trakom morete najti slike s kratkimi opisi, ke kažu događaje iz pojedinih ljet. Trak počinje 1918. ljeta, s raspadom Austro-Ugarske-Monarhije i pelja dalje ča do današnje dobe. Razdoblja, u ki je vladala diktatura, su označena črn timer pozadinom.

Živi svidoki

Jedan drugi projekt je bio, poiskati starije ljude u domaćem selu i peljati s njimi intervju o njevom ditinstvu. Intervjuje su školarice i školar i snimili tableti, tako da su je u školi mogli pokazati i drugim suškolaricam i suškolarom i razgovarati o nji. Pozvali smo dva žive svidoke k nam u školu. Teta Moriš Gal i tetac Ivan Fleischhacker, su jako živo i zanimljivo povidali o svoji doživljaji iz ditinstva. Obadva su doživili čas Drugoga svitskoga boja.

Tetac Ivan je kot triljetni dostao dičju paralizu (Kinderlähmung). U času nacističke vlasti je to bilo ča strašnoga. Ne samo da ljudi u on čas nisu imali dost pinez za vračenje, nego Hitler je dao ljude, ki su bili mentalno ili tjelovno uškodjeni, otprimiti i umoriti (eutanzija). Tetac Ivan su imali veliku sriću. Njegovi roditelji su poznali jednoga znamenitoga vračitelja u Beču, ki je teca Ivana zeo k sebi, ga vraćio i se skrbio za njega. Vračitelj je to djelao tajno, jer bi ga bili kaštigali, ako bi bili našli maloga Ivana kod njega. U prispodobi s drugom seoskom dicom je tecu Ivanu išlo jako dobro u Beču. Imao je svoju sobu i dost za jisti. Vračitelj si je maloga Ivana još i kanio zeti za svojega, ali to njegova majka nije dozvolila. Tako je tetac Ivan po tri ljeti opet došao domom u Filež. U medjuvrimenu je zabio hrvatski jezik. Pokidob su se on čas ljudi u Filežu pominali samo po hrvatsku, se je morao opet učiti hrvatski.

Teta Moriš je povidala o svojem ditinstvu, ko je prebavila u fileškom kaštelu, kade su nje roditelji bili namješćeni. Pri boju su soldate smjestili u kaštelu. Prvi soldati su još pazili na pohištvo. Kad su pak drugi došli, su hitili sve van, ča nisu tribali. U kaštel su doprimili i naranjene, ke su onde vraćili. Teta Moriš je jako živo povidala, kako se je žitak u kaštelu preminjio. Školarice i školari su pažljivo slušali i stavili pitanja. Ostat će im ov sastanak još dugo u uspomeni.

minimulti novi moj

Fileška buna od Martina Jordanića

Vrhunac školske fešte je bila scena iz fileške bune od Martina Jordanića. Po raspadu Austro-Ugarske-Monarhije za Filež nije bilo odmah jasno je li će pripasti k Austriji ili ostati kod Ugarske. Komunisti su vabili s tim da ćedu bogatušem zeti imanje i je dati siromahom. Autor je iz starih pripovjetkov napisao šalan igrokaz iz koga su školarice i školari igrali jednu scenu. Sa svojim kostimi i dijelom visokim glumačkim talentom su oduševili publiku.

Slike iz prošlih časov

Školarice i školari drugoga razreda su se bavili sa slikama iz prošlih časov i su je prisposobljali sa današnjom dobom. Sljedeći odlomki opisuju slike. Napiši pravilni broj slici!

1. Čuda ljudi u selu si je prije krmilo svinje. Kad se je klalo, je došla cijela bliža rodbina skupa, jer je bilo čuda djela. Ova slika je iz 1939. ljeta.
2. Ovo su školarice i školari osnovne škole Veliki Borištof iz ljeta 1930./31. Na slici morete najti oko 80 dice. Pri boju su muži bili samo kratak čas doma. Neki su se u ovom času i ženili. Obličeno su imali svoju uniformu.
3. Na ovoj slici vidite zaručnjake, ki su se vjenčali 1928. ljeta.

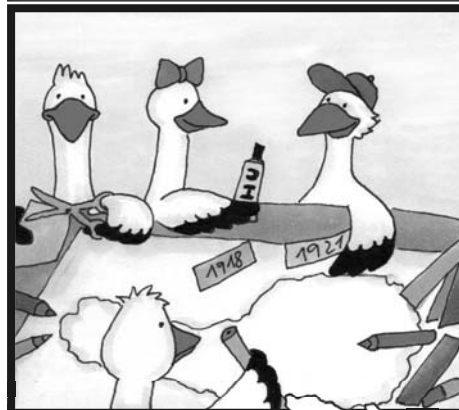
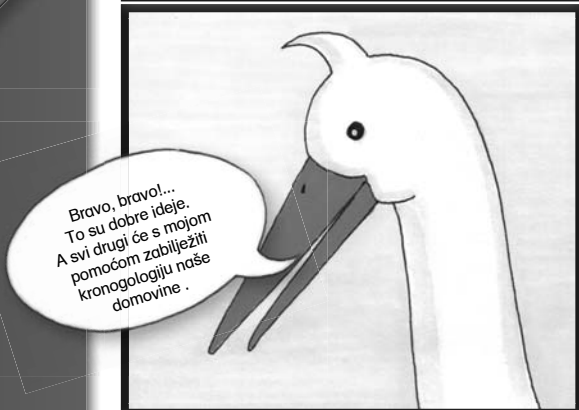
4. Ljudi su bili veseli i su rado svečevali, iako nije bilo pinez.
Na slici vidite mesopusne djede iz 1926. ljeta.
5. Kako su bili lipi i pobožni ovi prvopričesnici iz 1941. ljeta!
6. 1965. ljeta je savezni kancelar Josef Klaus poiskao Veliki Borištof.
Ljudi su ga časno primili.
7. Božić je bio kot i danas najobljubljeniji svetak za dicu i odrasle.
Pravoda 1939. ljeta nije bilo toliko božićnih darov kot danas.
8. Med Velikim četvrtkom i Velikom subotom je navada, da ministřranti škrebaju. Na slici od 1941. ljeta vidite samo dičake, jer divičice prije nisu smile ministřrirati.
9. Shodišće vlakom u Celje je bio vrhunac cijeloga ljeta.
Na slici iz 1927. ljeta vidite divojke s Marijom Celjanskom.

Pinos Dvojrične nose vidnje škole Veliki Borištof

Naš mali štok/Naša mala roda/gola

U posljednjoj uri smo čuli da naša domovina Austrija slavi svoj 100. rođendan. Danas kanimo napraviti u čast naše domovine velik plakat. Gdo ima neku ideju?

1918.: Konac Prvoga svitskoga bojai objavljenje Prve republike

1921.: Gradišće pripada Austriji

1938.: Hitler i naciji preuzimaju vlast. Austrija postane dio Velikonimške države

1939.: Početak Drugoga svitskoga boja / 1945.: Konac Drugoga svitskoga boja
Austrija je podijeljena na 4 zone: ruska zona (Gradišće), amerikanska zona, francuska zona, britanska zona

1955.: Potpišen državni ugovor - Austrija postane samostalna i neutralna država

1995.: Austrija postane članica Europske Unije

Šiling i Euro

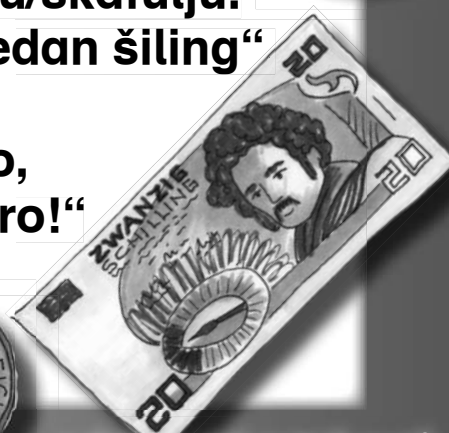
100 ljet republika

**Staramajka i stariotac dođu u cirkus.
Memo se jako veseli.
Donesli su mu malu škrablju/škatulju.**

**„Ovo su stari pinezi. Ovo je jedan šiling“
reče stariotac.**

**„Aha!“, reče Memo,
„ja samo poznam euro!“**

k: buditi veselje za čitanje

minimulti novi moj

Iskanje riči

Išći slijedeće riči:

**AUSTRIJA, GRADIŠĆE, BEČ,
REPUBLIKA, HRVATI**

A	T	Z	Č	N	E	G	P	P	C
Ć	Đ	A	U	S	T	R	I	J	A
Ž	M	A	V	S	Č	A	Ć	I	Š
F	Č	I	C	V	T	D	C	T	S
R	E	P	U	B	L	I	K	A	D
E	B	L	Š	Č	I	Š	Š	V	G
V	I	P	R	E	A	Ć	Ž	R	U
Š	J	N	F	B	Z	E	L	H	O

Kazalo

Najdi imena saveznih zemalja Austrije.....	2
Kviz Austrije.....	3
Austrija je jedan dio Europe.....	4
Diča prava.....	5
Moja domovina Austrija.....	6
Ča/Što ovo znači?.....	7
Živimo u demokraciji.....	8
Sara i prastariotac.....	9
Austrijska zastava.....	10
100 ljet – 100 djundjov.....	11
Savezne zemlje i grbi - Igra kockom.....	12
Savezne zemlje i grbi - Igra kockom.....	13
Hrvat u Gradišću.....	14
Plakat „100 ljet Republika Austrija“.....	15
Vjeronauk.....	16
Vjeronauk.....	17
DNSŠ: 2018. ljet je jubilarno ljet.....	18
DNSŠ: 2018. ljet je jubilarno ljet.....	19
DNSŠ: Fileška buna od Martina Jordanića....	20
DNSŠ: Slike iz prošlih časov.....	21
Naš mali štok/Naša mala roda/gola.....	22
Mali Memo.....	23
Iskanje riči i kazalo.....	24

Vlasnik i izdavač / Medieninhaber und Herausgeber: © 2018. HNVŠ
Narodna visoka škola gradišćanskih Hrvatov - <http://www.vhs-croates.at>
VHS der burgenländischen Kroaten in 7000 Eisenstadt, Marktstraße 3, Technologiezentrum

Odgovorno uredništvo: Heisinger Elvira, Horvatić Nicole, Kraill Veronika, Mersich Mirijam, Nagl-Omischl Ester, Polgar Monika, Schweiger Peter, Sinkovits Elke, Varga Marlen, Weidinger Katharina

Lektorica: Zrinka Kinda, **Koordinatorica:** Karin Vukman-Artner

Ilustracije: Jasmine Gabriel - **Layout i slog:** Štefan Bunyai

Opis minimulti digitala: <http://www.bildungserver.com/schulen/minimulti/default.htm>

Poštanski ured ishadjanja: 7000 Željezno, **Tiskara:** Wograndl Druck, 7210 Matrštof

Izjava polag Zakona o mediji: „moj novi minimulti“ je časopis za školare/školarice u Gradišću.

Erklärung gemäß Mediengesetz: „moj novi minimulti“ ist eine Zeitschrift für SchülerInnen im Burgenland, verfasst in kroatischer Sprache. Gefördert vom Bundeskanzleramt aus Mitteln der Volksgruppenförderung.

